

SAK:n johtaja Hannu Jouhki
Vappupuhe 1. toukokuuta 2019 kello 10.30
Mikkelin ja Savonlinnan vappujuhlat

Muutosvarauksin

Arvoisat vapunviettäjä, hyvät toverit!

Kevään vaaleissa meitä äänestäjiä askarruttivat poikkeuksellisen monet tärkeät teemat. Oli hienoa nähdä ja kuulla, että suuret kysymykset, kuten ilmastonmuutos ja ikäihmisten hoiva, saivat paljon tilaa ihmisten mielissä ja mediassa.

Sitä vastoin työhön, työehtoihin, työsuojeluun ja toimeentuloon liittyvät asiat jäivät yllättävän vähälle huomiolle. Yllättävän vähälle, kun ajattelee, että edellinen vaalikausi oli Suomessa työtätekeväälle ihmiselle poikkeuksellisen raskas. Pakkolait, kilpailukyky sopimus, leikkaukset ja kiristykset nakersivat politiikan ja kansalaisten välistä luottamusta. Tämän vuoksi työnsä aloittavan eduskunnan ja uuden hallituksen on uudelleenrakennettava suomalaista luottamusyhteiskuntaa.

Työmarkkinoilla luottamus merkitsee työntekijöiden ja työnantajien aitoa osallistumista työelämän sääntelyyn. Suomalaisen työmarkkinamallin hyödyt on otettava täysimääräiseen käyttöön vakaan ja tuottavan talouskasvun turvaamiseksi.

Kolmikantainen sopiminen ei tarkoita sitä, että hallitus ilmoittaa aluksi loppuratkaisun ja kehottaa osapuolia neuvottelemaan. Mutta sopiminen ei myöskään tarkoita yhden osapuolen loputonta veto-oikeutta. Yhteisiä ratkaisuja on etsittävä sitoutuneesti ja ymmärtäen, että viime kädessä hallituksella on valta säätää, niin kuin se parhaaksi katsoo.

Hyvät kuulijat,

Myös Työväen juhlan päivänä on myönnettävä, että suomalainen työelämä ei ole kaikilta osin kunnossa. Edelleen liian moni ihminen joutuu vastoin tahtoaan työskentelemään nollatuntisopimuksella. Silloin työaika voi olla mitä tahansa nollan ja 40 tunnin välillä viikossa, eikä työntekijällä ole mitään varmuutta töistä eikä toimeentulosta.

Nollatuntisopimus ei takaa palkansaajalle vähimmäistuloa. Työntekijän on mahdotonta arvioida tulevia ansioitaan, jotka voivat romahtaa yhtäkkiä ja ilman perusteluja. Liian monet työkykyiset ja työhaluiset ihmiset ovat vain nimellisesti työsuhhteessa ja he joutuvat turvautumaan asumis- ja toimeentulotukeen, kun tarjotut tunnit eivät riitä elämiseen.

Hyvässä yhteiskunnassa ihmisen on tultava palkallaan toimeen. SAK torjuu päättäväisesti ajatuksen, että Suomeen synnytettäisiin työssäkäyvien köyhien luokka. Jatkossa nollatuntisella tulee olla mahdollisuus vakiinnuttaa työaikaansa ja myös saavuttaa vakituinen ja kokoaikainen työ. SAK esittää, että työaika tarkastellaan säännöllisin väliajoin.

Hyvät toverit,

Paljon puhutaan työn murroksesta. Niin kutsuttu alustatalous on luonut digitaaliset työmarkkinat. Se on tuonut mukanaan toisaalta internetin kautta tehtävän ja välitettävän niin sanotun pilvityön sekä verkko- ja mobiilisovellusten kautta välitettävän keikkatyön. Enemmän kuin työn murroksesta, kyse on yritysten liiketoimintamallien muuttumisesta. Edelleen joku tekee palvelun taustalla olevan työn eli tuottaa asiakkaan saaman lisäarvon.

Alustoilla toimivat yritykset eivät tunnusta olevansa työnantaja siten kuin työnantaja työsopimuslaissa määritellään. Siitä seuraa, että alustojen kautta työskentelevät ihmiset eivät ole työsuhteessa alustatyönantajaan. Monet alustat toimivat kuitenkin työnantajan tavoin. Työ tehdään johdon ja valvonnan alaisuudessa, minkä lisäksi yritys määrää palkkiot, työn säännöt ja myös työn tekemisen paikan. Kun klikkaa itselleen keikan älypuhelimesta, voi helposti luulla olevansa työsuhteessa, mutta ongelmatilanteessa joutuu huomaamaan, ettei näin olekaan. Alustatyöläiseen ei päde työaika- eikä työsuojelulainsäädäntö eikä hänellä ole oikeutta työterveyshuoltoon tai ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

Väärinkäytöksistä ja työntekijää alistavista toimintamalleista on päästävä eroon, ja sen vuoksi työlainsäädäntöä on muutettava. Työsopimuslaissa henkilöä on pidettävä työntekijänä, jos hän työskentelee vain yhdelle toimeksiantajalle, joka käytännössä määrittelee millä tavalla työ tehdään. Lisäksi oikeuskäytännössä ensisijaisen oletuksen on oltava, että kyseessä on työsuhde. Toisin sanoen lakiin tulisi oletus työntekijäasemasta, ellei toisin näytetä toteen.

Hyvät kuulijat,

Säälliset työehdot, työsuojelu ja kunnolliset työolot kuuluvat kaikille kotimaasta riippumatta. Suomelle tärkein kansainvälinen areena työntekijöiden oikeuksien toteuttamiselle on Euroopan unioni.

Eurooppa on globaalisti verraten hyvinvoiva ja tasa-arvoinen maanosa. Siitä voimme monen maan kohdalla kiittää työntekijöiden ja työnantajien järjestäytymiseen ja neuvotteluihin perustuvaa työmarkkinamallia. Tästä valtiasta tulee pitää kiinni ja panostaa entistä johdonmukaisemmin siihen, että vuoropuhelulle ja sopimiselle luodaan hyvät edellytykset niin EU-tasolla kuin jäsenmaissa.

Onneksi työelämä ja hyvinvointi ovat viime vuosina palanneet EU:n asialistalle. Komission johdolla on käynnistetty uudistukset, jotka vahvistavat liikkuvien työntekijöiden oikeutta yhdenvertaisiin työehtoihin, päivittävät työsuojelusäännöksiä tämän päivän riskeihin ja turvaavat työelämän eurooppalaiset vähimmäisoikeudet yhä paremmin myös uudenlaisissa työn teettämisen muodoissa.

Jo tässä kuussa meidän kaikkien kannattaa käyttää ääntämme EU-vaaleissa, joissa ratkaistaan maanosamme kehityssuunta seuraavaksi viideksi vuodeksi. Samaan suuntaan katsova ja eheä unioni pystyy parhaiten edistämään humaaneja arvoja maailmanpolitiikassa, turvaamaan reilut ja tuottavat sisämarkkinat sekä vahvistamaan asemaamme globaalissa kilpailussa.

Hyvät kuulijat,

Ilmastonmuutoksen torjunnan tavoitteet on asetettava korkealle. On ensiarvoisen tärkeää, että sitoudumme pysäyttämään maapallon lämpötilan nousun 1,5 asteeseen ja asettamaan päästövähennystavoitteen 55 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

On yhtä lailla tärkeää, että ilmastopolitiikkaa toteutetaan työntekijöiden kannalta oikeudenmukaisesti. Vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen ei saa pakottaa ihmistä kohtuuttomaan asemaan, vaikka työn, toimeentulon ja liikkumisen muodot muuttuisivatkin uudellaisiksi. Erityisen tärkeää on ennakoida, millaista osaamista, koulutusta ja muutosturvaa siirtyminen vähähiiliseen yhteiskuntaan edellyttää.

SAK:n tavoitteena on ottaa käyttöön hiilitullit EU:ssa. Euroopan unioni perisi tulleja sellaisilta unionin ulkopuolisilta mailta, joilla ei ole käytössään uskottavaa päästöjen hinnoittelujärjestelmää. Jo viesti siitä, että EU ei enää hyväksy ilmastopolitiikan vapaamatkustamista, voi tehostaa ilmastomuutoksen vastaisia toimia maailmanlaajuisesti.

Hyvät toverit,

Hyvinvointipalvelumme on mahdollista säilyttää vain, jos huolehdimme niiden rahoituksesta kestäväällä tavalla. Sosiaaliturvan, terveydenhuollon, koulutuksen, turvallisuuden tai liikenneväylien rahoitukseen ei ole taikatemppeja. Vain innovatiivinen ja elinvoimainen talous voi synnyttää kasvua ja työtä, jotka luovat yksilöllistä ja yhteistä hyvinvointia.

Kovin usein unohdetaan, että kilpailukykyinen talous syntyy vain järkevillä investoinneilla. Emme voi odottaa huippusaavutuksia, jos emme ole valmiita maksamaan kunnan palkkoja ja takaamaan säällisiä työehtoja. Alipalkkaus ja jatkuvien joustojen vaatiminen työntekijöiltä edustavat kilpajuoksua pohjalle.

Kasvun lisäksi hyvinvointivaltio rakentuu tulosten oikeudenmukaiselle jakamiselle verotuksen avulla. Väestön ikärakenne lisää paineita julkiselle taloudelle, kun paljon julkisia palveluita tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa samalla kun työssäkäyvät ikäluokat supistuvat.

Hyvinvointivaltion rahoitusta ei tule hoitaa palveluja vähentämällä. Verotuloja on lisättävä. Keskeisessä roolissa on työllisyyden kasvu, mutta realististen laskelmien mukaan se ei yksin riitä. Veroastetta on hilattava ylöspäin, ja se on tehtävä niin, etteivät työllisyys ja talouskasvu vaarannu. Työn verotus on työllisyyden kannalta haitallisinta, joten sen kiristämistä on vältettävä. Verotuksen rakennetta voidaan kuitenkin uudistaa työn vastaanottamisen helpottamiseksi. Samalla verotuksen painopistettä on siirrettävä kohti pääomia ja varallisuutta. Tätä voidaan tehdä paljolti tilkitsemällä veropohjaan tehtyjä aukkoja.

SAK kannattaa progressiivista verotusta, koska sillä pienennetään tuloeroja. Verotuksen tulee kohdistua oikeudenmukaisesti eri väestöryhmiin: meidän kaikkien on maksettava osuutemme hyvinvointivaltion rahoittamiseksi. Hyvä verojärjestelmä onkin tiivis ja laajapohjainen.

Hyvät vapun viettäjät!

Etelä-Savon ely-keskuksen tänä keväänä julkaiseman tilaston mukaan maakunnassa on noin tuhat työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Se on tietenkin hyvä uutinen. Koko maan työttömyyslukuihin verrattuna maakunnan kymmenen prosentin työttömyysaste on kuitenkin edelleen kovin korkea, noin neljä prosenttiyksikköä koko maan lukua suurempi.

Kun lukujen taakse katsoo hieman tarkemmin, hyvää on sekin, että erityisesti nuorten ja ulkomaalaisten työttömien sekä pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut laskussa. Alle 25-vuotiaita työttömiä on tämän kevään tilaston mukaan noin 150 vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien määrä on alentunut peräti 30 prosenttia, mutta yhä edelleen 1450 ihmistä kärsii pitkittyneestä työttömyydestä.

SAK on tämän vuoden alussa esitellyt oman kannustavan työllistymisen mallinsa. Pelkkien vaatimusten ja tukien leikkausten sijaan työnhakijat tarvitsevat palveluita. Tässä on tulevalle hallitukselle yksi selkeä tavoite.

(MIKKELI) Hyvä Mikkelin vappuväki!

Kun maakunnassa väki vähenee, se tietää lähes väistämättä vaikeuksia kuntien taloudenpitoon ja sitä kautta palveluiden määrään ja mahdollisesti laatuunkin. Näin täällä Mikkelissäkin. Kun Mikkelin kaupungin tulos oli viime vuonna yli 13 miljoonaa euroa alijäämäinen, se tiesi automaattisesti kovia toimia tälle vuodelle: taloutta on tasapainotettava ja kertyneet alijäämät on yritettävä kattaa lähivuosina.

Vaikeuksista huolimatta paikallinen ammattiyhdistysliike on oikeutetusti vaatinut, että julkisten palveluiden tasapuolinen saatavuus on taattava tulevina vuosina. Eikä tämä vaatimus koske yksinomaan sote-palveluja, vaan myös muun muassa varhaiskasvatusta, perusopetusta sekä toimivaa yhdyskuntarakennetta. Vaikka nuorisotyöttömyys onkin maakunnassa hieman vähentynyt, tehostetut toimenpiteet nuorten työttömyyden vähentämiseksi ovat edelleen tarpeen.

(SAVONLINNA) Hyvä Savonlinnan vappuväki!

Maakunnan työllisyys on kevään lukujen perusteella siis hieman parantunut, mutta Savonlinnassa kaupunki on yt-neuvottelujen jälkeen päättänyt vähentää yhteensä 104 henkilötyövuotta. Savonlinnan kokoisessa kaupungissa se on paljon ja tulee heikentämään kaupungin palveluja.

Erityistä herkkua ei ole tarjolla tulevinakaan vuosina, sillä parin kolmen lähivuoden aikana henkilöstö- ja muita säästöjä haetaan tämän hetken tietojen mukaan vielä runsaasti. Yhteenlaskettuna vuosien 2019–2022 kaupungin talouden tasapainotustarpeeksi on laskettu noin 14 miljoonaa euroa.

Tätä taustaa vasten on syytä toivoa, että kohta työnsä aloittava maan uusi hallitus tekee sellaisen talous- ja työllisyyspoliittisen ohjelman, joka alkaa näkyä joka puolella Suomea. Yleinen talouden ja työllisyyden piristyminen on kuitenkin parasta Savonlinnankin seudulle, vaikka toki myös erilaisia erityistoimia tarvitaan alueen tilanteen parantamiseksi.

Hyvät vapunviettäjä!

Suomi on nyt uuden edessä. Meillä on kohta uusi hallitus, joka toivottavasti vähentää maassamme vallitsevaa eriarvoisuutta ja jakaa talouskasvun hedelmiä edeltäjäänsä tasaisemmin. Suomi johtaa parin kuukauden päästä koko Eurooppaa EU-puheenjohtajanaan, jolloin toivon mukaan onnistumme viemään maanosamme sosiaalisempaan ja eheämpään suuntaan. Hyvää vappua kaikille!